

Pas a desnivell

Adéu a «Xaloc»

A Ciutat de Mèxic acaba de desaparèixer la darrera revista catalana que es publicava en aquella República amiga. És un fet significatiu dins el context històric de les edicions dels catalans exiliats, els quals, en gairebé tots els països que els van acollir, realitzaren una tasca abnegada —sovint heroica, sobretot en l'aspecte econòmic— per tal de mantenir l'expressió escrita d'una llengua prohibida i perseguida a la seva terra.

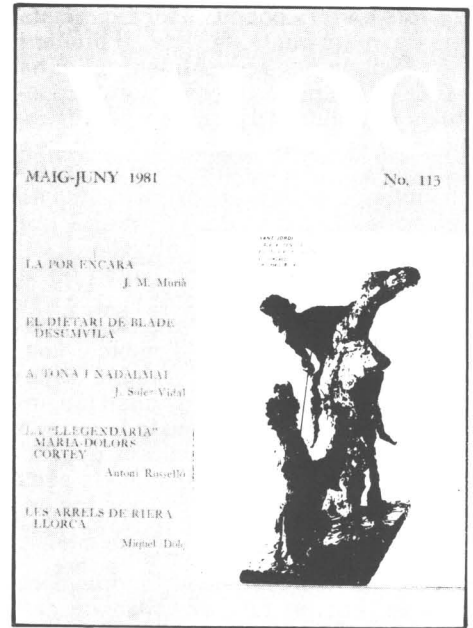
«Xaloc» era el nom d'una revista modesta, un esforç gairebé personal de Ramon Fabregat. Quan va deixar de publicar-se «Pont blau», en Fabregat decidí iniciar l'edició de «Xaloc», amb una periodicitat regular que, en ocasions, es veié condicionada per les dificultats que comporta qualsevol empresa sense els suports necessaris. En Fabregat comptava amb alguns col·laboradors del desaparegut «Pont blau», entre ells el pintor Joan Giménez (que hi figurava com a assessor d'arts plàstiques), i altres fidels informadors i articulistes que prosseguien la seva desinteressada aportació. «Xaloc» es proposà, també, mantenir el contacte amb escriptors que no s'havien mogut de Catalunya o que hi havien retornat després d'un exili més o menys llarg. Cal recordar que aquest propòsit de conservar una relació amb la gent de l'interior fou un dels objectius de «Pont blau», que hi reeixí en una mesura notable. En aquest sentit, el llibre d'Albert Manent «La literatura catalana a l'exili» és una obra de consulta indispensable, plena de dades intel·ligents i pacientment recollides, que ajuden a entendre la nostra història recent.

En Ramon Fabregat és un dels catalans exiliats que ha de figurar en una llista de mèrits. Durant molts anys, els més difícils de Catalunya sota el franquisme, va preocupar-se de fer arribar a Mèxic els llibres catalans que s'editaven a l'interior —quan eren pocs, poquíssims, en el curs d'una lenta represa—, i ho va fer amb un esperit de servei que li donava més feina i maldecaps que no pas ingressos.

La desaparició de «Xaloc» és un dels símptomes d'un fet ineluctable: algú ja ha dit que una emigració essencialment política no es pot mantenir (pel que fa a les motivacions inicials) durant molts anys. No és una cosa que es pugui transmetre en qualitat d'herència, per

moltes especulacions que s'hi facin. Les circumstàncies canvien i, en el cas de Mèxic, els fills dels catalans que van trobar asil en aquell país han format una nova generació summament interessant. Per influència familiar se senten catalans, però la terra on han nascut i on s'han format és —o també ho és, amb força— la seva pàtria. Se senten mexicans i aporten tenacitat i coneixements al progrés d'aquesta pàtria. Molts d'ells ocupen càrrecs importants en la política, en alts centres d'ensenyament, en empreses estatals o privades, fan sentir la seva presència en llocs vitals d'aquella nació. El fenomen és tan evident que ha desvetllat una viva atenció de part dels mexicans-mexicans (ho escric així com a recurs per fer-me entendre) més inquiets i responsables. Com que han constituït una classe *diferent* i han aportat un estil peculiar, els han donat un apel·latiu una mica irònic, però que es pot considerar desproveït de mala intenció. En diuen *los churumbes*, i per al mexicà, que té un do especial per a sintetitzar amb un mot o una frase complicats sistemes d'idees, el qualificatiu expressa tot el que a mi em costa moltes ratlles, sense que tingui la seguretat, de bon tros, d'ésser tan clar com ells.

Em consta que més d'un estudiós mexicà —intel·lectuals, universitaris—, tenen en curs treballs d'investigació sobre el nostre exili. Algun d'ells ho fa amb l'ajut d'un govern que no regateja beques, i han vingut a Catalunya en recerca dels orígens d'un fet històric que ha tingut un pes notable en la vida del seu país.

Dins aquest panorama, les revistes de l'enyorament i de la nostàlgia publicades pels catalans en terres d'Amèrica han anat perdent la seva justificació. Ignoro si «Xaloc» és, realment, la darrera publicació catalana periòdica a Mèxic. En tot cas, si en surt o en reapareix alguna altra, sospito que tindrà un caràcter de butlletí social, d'activitats de petites colònies d'emigrats d'edat proveceta. Ho dic sense cap intenció pejorativa. Al contrari. Aquests emigrats catalans que avui han arribat a la vellesa, i els molts que han mort a l'exili, van fer una feina inestimable, en uns moments que bona falta ens feia. ● PERE CALDERS

Subscribiu-vos per telèfon a

canigó

setmanari independent dels Països Catalans

Trucant al (93) 218 63 87